

เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ร้อยตำรวจเอกยุทธนา สุวรรณวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN ๙๗๔ - ๕๖๐ - ๗๖๐ - ๖

007397

i 1705697A

Constitutional Privileges and Immunities

Police Captain Yudthana Suwanwivat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for The Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

โดย ร้อยตำรวจเอกยุทธนา สุวรรณวิวัฒน์

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิฑิต มั่นตาภรณ์

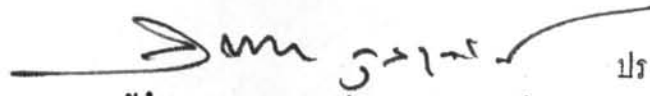
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

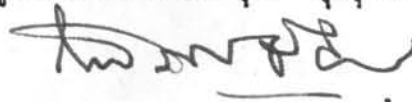
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประกิจรัฐ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

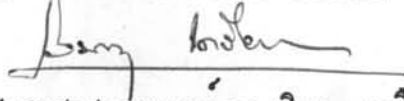
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมุกข์)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิฑิต มั่นตาภรณ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
ชื่อ	ร้อยตำรวจเอกยุทธนา สุวรรณวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทิศ มั่นตาภรณ์
ภาควิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	๒๕๒๘

บทคัดย่อ

ตามหลักหรือทฤษฎีของกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว บุคคลทุกคนจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนได้รับการคุ้มครองหรือการปฏิบัติจากกฎหมายเท่าเทียมกัน จะเห็นได้จาก "ปณิญาสากคว่าควยสิทธิมนุษยชน" ข้อ ๑ บัญญัติว่า "มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมีโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ" และแม้แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ ว่า "บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน"

แต่หลักเรื่องเอกสิทธิ์และความคุ้มกันนั้น ได้ส่งผลให้บรรดาสมาชิกวุฒิสภามีสถานภาพ "พิเศษ" แยกต่างไปจากบุคคลธรรมดา โดยจะได้รับการยกเว้นบางประการจากหลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย สารบัญญัติและหลักกฎหมายวิธีสบัญญัติบางเรื่อง ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตยไทยนั้น จะต้องมี การต่อสู้ทางรัฐสภาเพื่อที่จะได้เลือกสรรสิ่งที่พึงงาม สิ่งที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการของมหาชนมาเป็นนโยบายของรัฐ ฉะนั้น การอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาและบุคคลบางประเภท บางครั้งอาจจะพาดพิงหรือไปกระทบกระทั่งบุคคลอื่นซึ่งอาจจะผิดกฎหมายบางฐานความผิดได้ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดครมฺว้ถึงเอกสิทธิ์ ซึ่ง

เป็นอำนาจและสิทธิพิเศษของบุคคลบางประเภทไว้

นอกจากนี้แล้วยังถือกันว่า สมาชิกรัฐสภาเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน ตลอดจนพิทักษ์รักษามวลประโยชน์ของประชาชน ฉะนั้น สมาชิกรัฐสภาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนที่ได้เลือกตนเข้ามาอย่างสมศักดิ์ศรีและมีเกียรติภูมิไม่ต้องหวาดระแวงภัยใด ๆ อันจะกระทบถึงตนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้หลักประกันความปลอดภัยแก่สมาชิกรัฐสภาเพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งหลักประกันที่ว่านั่นก็คือ "ความคุ้มกัน" นั่นเอง

อย่างไรก็ตามสมาชิกรัฐสภาบางส่วนถือว่าตนเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นนักการเมืองจึงมักจะอ้างถึงเอกสิทธิ์และความคุ้มกันอยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่เอกสิทธิ์และความคุ้มกันนั้นมีหลักการและเหตุผลที่อยู่ในขอบเขตจำกัด และสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันเอง การอ้างหรือใช้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันอย่างฟุ่มเฟือยและไร้เหตุผลเช่นนี้ ก่อให้เกิดผลลบมากกว่าบวก ประชาชนจะมองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทัศนะที่ไม่ค่อยสวยสดงดงามนัก โดยเฉพาะสื่อมวลชนได้เสนอพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไ้กระทำการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรืออภิปรายด่าทอกลางกระหม่อมผู้อื่นโดยไม่จำเป็น

ด้วยเหตุนี้กล่าว การใช้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันจึงควรจะต้องใช้ด้วยความระมัดระวังรอบคอบ และไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนเสียก่อน มิฉะนั้น ความเสียหายต่าง ๆ ก็จะมีขึ้นอย่างมิรู้จักจบสิ้น ขณะเดียวกันมาตรการทางกฎหมายก็ควรรัดกุม ชัดแจ้งเป็นที่ทราบทั่วไปในหมู่มหาชิกรัฐสภาและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีเรื่องกระทบกันโดยไม่จำเป็นซึ่งอาจทำความเสียหายแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

Thesis Title Constitutional Privileges and Immunities
Name Police captain Yudthana Suwanwiwat
Thesis Advisor Assistance Professor Vithit Munthabhorn
Department Law
Academic Year 1981

ABSTRACT

According to the principles and theories of constitutional Law, every person shall enjoy rights and freedom, including the protection of the Law and its non - discriminatory application. It is apparent from Article 1 of the Universal Declaration of Human Rights that "All humans are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood" Even the Thai constitution of 1978 states in Articles 23 that "Everyone shall be equal before the Law and shall be accorded equal protection under the Law"

However, principles concerning privileges and immunities have placed Members of Parliament in a "special" position, different from other laymen, in that they are exempted in some cases from the principle of equality and certain rules of substantive and procedural Law. This is due to the fact that under a democratic system, there must be, by parliamentary process, means of fighting

for the election of that which is good and right and the harmonization of public needs and National Policy. Therefore, the debates initiated by Members of Parliament and certain categories of people and their freedom of expression may sometimes bear upon or affect other people, thereby infringing upon certain laws. The constitution has thus established certain privileges as the basis of the powers and special rights of such people.

Moreover, it is commonly held that Members of Parliament are the representatives of the population, acting on their behalf and protecting their interests. Members of Parliament must act with honour and pride in accordance with the duties which those who have elected them have imposed upon them. They must not be apprehensive of any dangers which may affect them. Hence, it is imperative that certain principles assuring the safety of Members of Parliament be effected so as to enable them to perform their duty in realising the aims and targets projected. Such principles are known as "immunities".

However, certain Members of Parliament think of themselves as representatives of the population and as politicians, and persistently claim privileges and immunities, even though the underlying rationale of such privileges and immunities indicates that they are exhaustive and limited in scope.

Such excessive and unreasonable assertion or use of privileges and immunities is conducive to negative rather than positive consequences. The ordinary people tend to view Members

of Parliament from a rather unfavourable angle, especially as the mass media has consistently revealed the array of deeds of such Members of Parliament e.g., Members of Parliament who commit acts of violence against other people, or who debate unnecessary issues, thereby affecting other people.

For the reasons above, privileges and immunities should be enjoyed with care and circumspection. They should be analysed thoroughly so as not to lead to interminable damaging repercussions. Simultaneously, legal measures relating to them should be clearly and strictly circumscribed and should be made known to the Members of Parliament and officials responsible for implementing the Law. This will indeed prevent the creation of issues concerning them which may unnecessarily cause damage to one of the parties.

กิติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลบุษย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิต มันทารมณ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาตลอดจนให้คำแนะนำในการเขียนและตรวจ
วิทยานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ชัยนาม และคุณหญิงอร อิมโอชา ผู้ช่วย
เลขาธิการรัฐสภา ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์จัดหาภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ศาสตราจารย์ ดร. ประชุม โฉมฉาย ที่ได้กรุณาแปลภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยในลักษณะคำต่อคำ
ให้แก่ผู้เขียน

ขอบคุณ คุณกอบแก้ว สิงห์ดี (เพชรสกุล) คุณพิชัย พันภัย และคุณวิบูลย์ ทั้งกิติภาภรณ์
ซึ่งได้อนุเคราะห์ให้ในด้านการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม ผู้สอนวิชากฎหมายให้แก่
ผู้เขียนทั้งที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนการ
ตรวจแก้ตั้งแต่หัวข้อของวิทยานิพนธ์จนกระทั่งสิ้นสุดบทสรุปของวิทยานิพนธ์ไว้อย่างสูง

ร้อยตำรวจเอกยุพธนา สุวรรณวิวัฒน์

๑. เหตุผลและความสำคัญของเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน

ตามแนวความคิดทางรัฐศาสตร์นั้น บุคคลทุกคนจะได้รับทั้งสิทธิและเสรีภาพที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนได้รับการคุ้มครองป้องกันจากรัฐเสมอภาคกัน จะไม่มีบุคคลใดได้รับอภิสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ เว้นแต่จะได้มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้อย่างชัดเจน หรือมีธรรมเนียมประเพณีที่จะให้บุคคลหรือคณะบุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้นจากหลักความเสมอภาค โดยมีสถานภาพหรืออภิสิทธิ์เหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ

ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีสมาชิกรัฐสภาเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชน "หน้าที่" ของสมาชิกรัฐสภานั้นมีขอบเขตกว้างใหญ่ไพศาลมากตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ การลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือรายคณะ ตลอดจนคอยตรวจสอบ สอดสวน หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ในรูปแบบของคณะกรรมการและการปฏิบัติหน้าที่ดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นนั้นจะต้องไปกระทบกระเทือนต่อรัฐบาลหรือเอกชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวจึงต้องให้หลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาและจะเป็นเกราะป้องกันหรือเครื่องคุ้มครองสมาชิกรัฐสภา ให้มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็มภาคภูมิ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคณยาเกรงผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือรัฐบาลก็ตาม ฉะนั้น เพื่อป้องกันมิให้สมาชิกรัฐสภาต้องหวาดระแวงหรือเกรงกลัวภัยอันตรายต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้สมาชิกรัฐสภาเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) และมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่

เหตุผลและความจำเป็นตามที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้นเป็นเรื่องของเอกสิทธิ์ (Privilege) ส่วนความคุ้มกัน (Immunity) นั้นมีขึ้นก็เพื่อที่จะให้สมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ในระหว่างสมัยประชุม โดยจะอภิปรายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาบางเรื่องแก่บุคคลนั้น เป็นการชั่วคราว ทำให้การพิจารณาโดยกระบวนการยุติธรรมทางศาลขาดตอนไป และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการให้มีความคุ้มกันนั้นก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ฝ่ายบริหารกลั่นแกล้งจับกุมสมาชิกฝ่ายค้าน เพื่อกีดกันมิให้สมาชิกรัฐสภามาประชุมสภาได้ ทั้งนี้เพราะถือว่า "การประชุมสภา" เป็นกิจการที่ทรงความสำคัญอย่างยิ่งและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ได้เสียของประเทศ

ดังนั้น เมื่อไม่มีความจำเป็นอย่างใด ๆ แล้ว ก็ควรให้สมาชิกรัฐสภาได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของตน จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันแก่บรรดาสมาชิกรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญเองได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ฉะนั้น ในบางครั้งอาจจะมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของตนก็ต้องมีความออกนอกนอกเหนือผลประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้บ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็มภาคภูมิ มั่นใจและยืนหยัดต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยทั้งรัฐบาลและเอกชนต้องเสียสละเสียผลประโยชน์บางประการไปบ้างก็เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาไปปฏิบัติหน้าที่ในสภาได้อย่างสมศักดิ์ศรี สมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั่นเอง

๒. ขอบเขตและวิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเฉพาะหลักของเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ โดยจะแยกหลักเอกสิทธิ์ออกเป็น ๒ หัวข้อ และความคุ้มกันออกเป็น ๕ หัวข้อ ทั้งนี้โดยจะเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีประวัติวิวัฒนาการในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส การเปรียบเทียบนั้นจะเน้นให้เห็นถึงความคล้ายกัน หรือความแตกต่างกันออกเป็นรายละเอียด เช่น

๑. หลักเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน เป็นข้อยกเว้นจากหลักความเสมอภาค
๒. ความแตกต่างระหว่างเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ กับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
๓. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย

๔. คำสั่งและระเบียบปฏิบัติของศาลยุติธรรม ระเบียบการจับกุมสมาชิกรัฐสภา
ของกรมตำรวจ และหลักเกณฑ์ในกรณีสมาชิกรัฐสภาถูกจับกุมตามข้อบังคับการประชุมสภาของประเทศไทย
ในการค้นคว้า ผู้เขียนได้พิจารณาถึงประวัติและความเป็นมาของ เอกสิทธิ์และความคุ้ม
กันซึ่งมีจุดกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษและได้เผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในประเทศ
ต่าง ๆ แนวความคิดในหลักความเสมอภาค วัตถุประสงค์และความจำเป็นในการมีเอกสิทธิ์
และความคุ้มกันและประเภทของบุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ตลอดจนความแตกต่างและ
ความคล้ายคลึงของเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน โดยวิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบวิจัย
เอกสาร (Documentary research) จากคำพิพากษา คำรณภาษาไทยและภาษาต่าง
ประเทศ โดยเฉพาะภาษาฝรั่งเศส คำพิพากษารัฐธรรมนูญและรายงานการประชุมของสภาที่เกี่ยวข้อง
ของ หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลและรายละเอียดมาวิเคราะห์และพรรณนา (Analytical
and Descriptive methods) พร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะ ตลอดจนช่องว่างของกฎหมาย
รัฐธรรมนูญ เพื่อปรับปรุงและเสนอสอดคล้องแนวความคิดใหม่ ๆ ให้เหมาะสมทันสมัยและเป็น
ไปได้ในสภาพการเมืองของประเทศไทย

๓. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งให้ประโยชน์ในการชี้ให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตาม
กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมุ่งถึงผลทางกานนิติศาสตร์มากกว่าด้านรัฐศาสตร์ โดยเอกสิทธิ์และความ
คุ้มกัน เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั่ว ๆ ไป จึงเป็นกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว แต่
เนื่องจากหลัก เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญนั้น เป็นข้อยกเว้นของหลักความเสมอภาค
กฎหมายสารบัญญัติ และวิธีสัมบูรณ์บางหลักเกณฑ์อีกด้วย ฉะนั้น การกล่าวอ้างหรือการใช้หลัก
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันจะต้องพิถีพิถัน มีขั้นตอนมีเหตุผลและเงื่อนไขที่สมควร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้ ก็คือ จะเป็นแนวทางให้นักการเมืองผู้เกี่ยวข้อง
ของกับการเมือง ตลอดจนสื่อสารมวลชนทุกประเภท ตระหนักและเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพและขอบ

ช่วยความรับผิดชอบของตน ขณะเดียวกันจะได้สำรวจถึง เอกสิทธิ์และความคุ้มกันในรัฐธรรมนูญ
ที่สำคัญของประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสม สมควรหรือไม่เพียงใด ในส่วนที่เกี่ยวกับท
บัญญัติของเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำความคิดและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ผ่านการ
กลั่นกรองไปปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญในอนาคตต่อไป

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทนำ	ญ
บทที่	
๑. ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๑
ความหมายของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๑
ประวัติและความเป็นมาของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๘
เอกสิทธิ์เป็นข้อยกเว้นจากหลักความเสมอภาค	๘
กำเนิดของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันสมัยแรก	๘
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร	๑๑
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส	๒๒
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญเยอรมัน	๒๔
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา	๓๓
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ	๓๕
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต	๓๖
๒. ขอบเขตและสาระของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๔๑
วัตถุประสงค์และความจำเป็นในการมี เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๔๑
ความแตกต่างระหว่าง เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๔๕
ความคล้ายคลึงของ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๔๗
ประเภทของบุคคลที่ ได้รับ เอกสิทธิ์	๔๘
การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของ เอกสิทธิ์	๕๓

การ เริ่มต้นและการสิ้นสุดของความคุ้มครอง	๖๒
สมัยประชุมของรัฐสภา	๖๔
การพิจารณาของสภาในปัญหาความคุ้มครอง	๖๘
การสละและการ เพิกถอนเอกสิทธิ์และความคุ้มครอง	๗๐
ผลของ เอกสิทธิ์และความคุ้มครอง	๗๑
๓. เอกสิทธิ์	๗๓
เอกสิทธิ์มุ่ง เฉพาะกิจกรรมที่กระทำในฐานะที่เป็นหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา..	๗๓
กิจกรรมที่เป็นอำนาจและหน้าที่โดยตรงของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ	
ในระบบรัฐสภา	๗๔
กิจกรรมที่เป็นอำนาจและหน้าที่เฉพาะของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ	
ในระบบรัฐสภา	๘๑
การอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็นตลอดจนกิจกรรมอื่นใดอันเกี่ยว	
เนื่องกับขบวนการทางรัฐสภา ที่กระทำในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุม	
ของคณะกรรมการธิการ	๘๑
สถานที่ประชุมรัฐสภาของประเทศไทย	๑๐๐
ที่ประชุมของคณะกรรมการ	๑๐๒
ประเภทของคณะกรรมการ	๑๐๔
อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ	๑๐๗
เอกสิทธิ์ของคณะกรรมการ	๑๑๑
ที่ประชุมของคณะกรรมการของประเทศไทย	๑๑๒
เอกสิทธิ์จะคุ้มครอง ไปถึงผู้พิมพ์ผู้โฆษณา รายงานการ ประชุมโดยคำสั่งของ	
สภาและบุคคลที่ปรึกษาสภาเชิญมาแสดงความคิดเห็น	๑๑๔
การเผยแพร่รายงานการประชุมสภา	๑๒๑
เอกสิทธิ์เป็นสิทธิในอันที่จะไม่ถูกฟ้องหรือดำเนินคดีใด ๆ ตามกฎหมาย ...	๑๓๑

เอกสิทธิ์จะมีอยู่และได้รับการคุ้มครองตลอดไป ๑๓๘

๔. ความคุ้มกัน ๑๕๐

 ความคุ้มกันนี้คุ้มครองเฉพาะสมาชิกรัฐสภาและคุ้มครองเฉพาะในคดีอาญา
 เท่านั้น ๑๕๑

 การจับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวจะกระทำมิได้ในระหว่างสมัยประชุม ๑๕๖

 หากได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกหรือเป็นการจับในขณะกระทำความ
 ผิดก็สามารถดำเนินการได้แม้จะอยู่ในระหว่างสมัยประชุมก็ตาม..... ๑๗๑

 การฟ้องสมาชิกรัฐสภาในคดีอาญานั้น ไม่ว่าจะฟ้องในหรือนอกสมัยประชุมสภา
 ศาลจะพิจารณาคดีในระหว่างสมัยประชุมมิได้ ๑๘๘

 ถ้าสมาชิกรัฐสภาถูกคุมขังในระหว่างสมัยประชุมหรือพิจารณายกก่อนสมัยประชุม
 สภาเมื่อถึงสมัยประชุมสภาแล้วต้องส่งปล่อยทันทีหากสภาร้องขอ ๑๙๕

๕. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ๒๐๐

 ประวัติเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ๒๐๐

 เอกสิทธิ์ในรัฐธรรมนูญ ๒๐๘

 ความคุ้มกันในรัฐธรรมนูญ ๒๑๓

 ข้อเท็จจริงและการพิจารณาปัญหาความคุ้มกันในประเทศไทย ๒๑๖

 คำสั่งและระเบียบปฏิบัติของศาลยุติธรรม ๒๓๗

 การจับกุมสมาชิกรัฐสภา ๒๔๗

 ข้อบังคับการประชุมสภา ๒๔๘

๖. บทสรุปและขอเสนอแนะ ๒๕๘

 บทสรุป ๒๕๘

 ขอเสนอแนะ ๒๕๘

 บรรณานุกรม ๒๖๗

 ประวัติ ๒๗๒